

TILTAKSSTRATEGI FOR SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET I MERÅKER 2026

Godkjent av Kontaktutvalg – landbruk 18.11.2025

SAMMENDRAG

Denne tiltaksstrategien inneholder opplysninger om aktuelle SMIL tiltak, vilkår, tilskuddssatser og noen råd og tips til søknadsomgangen i 2026. Tiltaksstrategien er utarbeidet i henhold til forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket. Prosjekter og tiltak prioriteres ut fra lokale målsettinger.

Innholdsfortegnelse

Formål.....	2
Forvaltet av kommunen	2
Prioriteringer	3
Hvem kan søke SMIL - midler	3
Hvordan søke SMIL-midler	3
Søknadsfrist	4
Arbeidsfrist SMIL-midler.....	4
Veiledende satser for beregning av kostnader	4
Rapportering og utbetaling av SMIL-midler	4
Prioriteringer i rekkefølge:	5
Prioritet nummer 1 – Avrenning til vann	5
Prioritet nummer 2 - Kulturlandskap	6
Prioritet 3 – Planlegging og tilrettelegging.....	6
Prioritet nummer 4 – Biologisk mangfold	6
Prioritet nummer 5 – Utslipp til luft.....	7
Prioritet nummer 6 – plantevern	7
Prioritet nummer 7 - Friluftsliv.....	7
Prioritet nummer 8 – Kulturminner og miljø	7

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET – SMIL

Formål

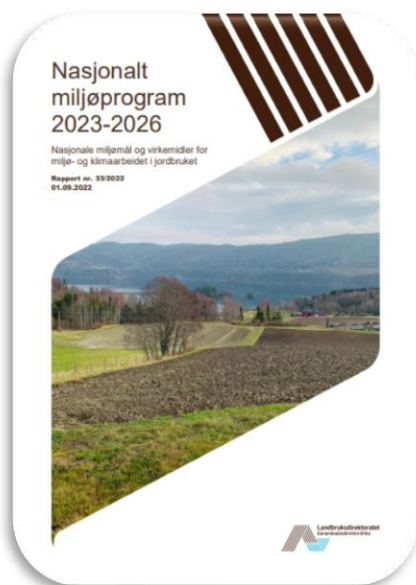
I henhold til Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket av 04.02.2004 er formålet med SMIL-midlene å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensingen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Tiltaksstrategien er retningsgivende for kommunens forvaltning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Kontaktutvalget for landbruk består av representanter fra interesseorganisasjoner fra landbruk og skogbruk i Meråker og disse vedtar prioriteringer av tiltak.

Ordningen har bakgrunn i følgende forskrifter:

FOR 2004-02-04-448: [Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket](#)

FOR 2013-06-25-769: [Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)

Føringer for bruken av SMIL-midler bygger på [Nasjonalt miljøprogram 2023-2026](#). Programmet skal bidra til å imøtekomme og nå internasjonale og nasjonale klima- og miljømål. En annen sentral føring for de lokale tiltaksstrategiene er de som Statsforvalteren gir gjennom [Regionalt miljøprogram for jordbruket i Trøndelag 2023-2026](#).

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Trøndelag 2023-2026

20. april 2023

Forvaltet av kommunen

Forvaltningen av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) utføres av kommunene. Midlene overføres fra staten til Statsforvalteren, som foretar en viderefordeling til kommunene på bakgrunn av innmeldt behov, kommunale tiltaksstrategier og tidligere oppnådde resultater. De kommunale retningslinjene, den kommunale tiltaksstrategien oppdateres årlig og gjeldene landbruksplan danner føringer for tildeling av midlene i Meråker kommune.

Tiltaksstrategien for SMIL oppdateres årlig av landbrukskontoret. Statsforvalteren og kontaktutvalget for landbruk skal gis anledning til å komme med sin anbefaling i forkant av godkjenning av tiltaksstrategien.

Prioriteringer

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Midlene skal prioriteres til de viktigste miljøoppgavene i landbruket i Meråker, som kommer fram i den årlige tiltaksstrategien. Prioritering innenfor de enkelte tiltak er på side 4-7. For hydrotekniske tiltak prioriteres tiltak i nedbørsfelt til vannforekomster med risiko for å ikke oppnå god miljøtilstand etter regional plan for vannforvaltning, se: [vann-nett](#). Effekten av tiltaket skal vurderes opp imot prosentandelen på tilskuddet.

Dersom kommunen mottar gode søknader fra flere av prioriteringene kan prosentandelen av tilskuddet reduseres slik at flere tiltak innvilges fra andre prioriteringer enn prioritert nummer en.

Hvem kan søke SMIL - midler

- Foretak som er produksjonstilskuddsberettiget.
- Eier eller leier av landbrukseiendom, der det foregår en tilskudds berettiget produksjon. Den som leier må ha godkjenning fra eier. Privatpersoner og foretak kan søke tilskudd.
- Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging
- Journal over plantevernmidler som brukes på eiendommen må kunne fremvises
- Landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune kan ikke søke tilskudd, med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskudds berettigede landbrukseiendommer er med.

Hvordan søke SMIL-midler

- Søknadskjema fylles ut og sendes digitalt med innlogging via [Altinn](#).
- Utfyllende informasjon: [Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\) - Landbruksdirektoratet](#)
- Vedlegg til søknad:
  - ☐ Kostnadsoverslag viser hvilke kostnader tiltaket har. Det skal være med en oversikt over totale kostnadene for tiltaket, både materialkostnader, kjøp av tjenester og arbeid. Evt. detaljert pristilbud fra entreprenør eller håndverker kan legges ved.
  - ☐ Finansieringsplan må foreligge, en finansieringsplan viser hvordan tiltakets kostnader er tenkt å finansieres.
  - ☐ Kart som viser arealet/objektets beliggenhet, med inntegnet tiltak. Bruk gjerne [gårdskart](#)
  - ☐ Bilder som viser tilstanden til arealet/bygningen/objektet før tiltaket settes i gang skal legges ved
  - ☐ Andre relevante opplysninger, hva skal gjøres, hvem som skal utføre arbeidet
  - ☐ Begrunne tiltaket og legge ved fremdriftsplan.
- For tiltak på leid areal må det foreligge skriftlig tillatelse til gjennomføring av prosjektet fra eier.

Søknadsfrist: 1. april. Etter fristen blir søknadene behandlet fortløpende ut året, under forutsetning at det fortsatt er ufordelte midler. Dersom det er flere søknader, vil de beste prosjektene med nærmest oppstart prioriteres. I år hvor det ikke er tilstrekkelig med midler vil søknadene ligge på vent til det bevilges mer midler før de behandles, eventuelt kan tilskuddssatsen reduseres slik at flere tiltak kan innvilges.

Arbeidsfrist SMIL-midler

Tilskudd gis ikke til påbegynt eller gjennomført tiltak.

Arbeidsfristen er 3 år.

Etter begrunnet skriftlig søknad kan fristen forlenges med ekstra 2 år, slik at samlet arbeidsfrist blir maks. 5 år fra innvilgningsdato. Dersom tiltaket ikke er gjennomført innen fristen vil midlene trekkes tilbake uten varsel.

Veiledende satser for beregning av kostnader

Disse veiledende satser kan benyttes ved utarbeidelse av eget kostnadsoverslag. Prisene er hentet fra Håndbok for driftsplanlegging 2024/2025.

Veiledende makssatser for egen innsats, eksklusive MVA:

Manuelt arbeid	Kr 400 time
Traktor m/fører	Kr 750 time
Traktor med tilhenger	Kr 900 time
Gravemaskin under 8 tonn m/fører	Kr 800 time
Gravemaskin 8 til 12 tonn m/fører	Kr 850 time
Person m/motorsag	Kr 480 time
Nettinggjerde (oppsett og materiell)	Kr 115 pr meter
Gjerde 2 tråd (oppsett og materiell)	Kr 68 pr meter
Gjerde 3 tråd (oppsett og materiell)	Kr 90 pr meter

Rapportering og utbetaling av SMIL-midler

- SMIL-midlene utbetales etter slutført prosjekt og godkjent regnskap, med bakgrunn i godkjent kostnadsoverslag.
- Tiltaket skal utføres i henhold til plan og godkjente typetegninger der dette er aktuelt.
- Oppstart av tiltaket skal varsles kommunen slik at prosjektet kan besiktiges underveis
- Bilder av prosjektet underveis skal legges ved sluttrapporten som dokumentasjon
- Anmodning om del- og sluttutbetaling og rapport sendes digitalt via Altinn

Prioriteringer i rekkefølge:

Det ble i Kontaktutvalgsmøte 18.11.2025 besluttet at første prioritert i Meråker kommune skal være hydrotekniske tiltak – avrenning til vann. Bakgrunnen er at hydrotekniske tiltak er med på å redusere forurensning fra jordbruket, ta vare på jordkvaliteten og vannmiljø.

1. Avrenning til vann
2. Kulturlandskap
3. Planlegging og tilrettelegging
4. Biologisk mangfold
5. Utslipp til luft
6. Plantervern
7. Friluftsliv
8. Kulturminner og kulturmiljøer

Prioritet nummer 1 – Avrenning til vann

Tilskuddssatsen er satt til inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag

Dette er utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg. Vanlig grøf팅/drenering av jordbruksareal faller utenfor forskriftens formål.

Eksempler på tiltak:

- rehabilitering av gamle og etablering av nye kummer/nedløpskummer
- gjenåpning av bekkelukkinger
- utbedring og oppgradering av eksisterende bekkelukking
- terrengforming ifm. plassering av kum, motfall til nedløpskummer
- reparasjon og oppdimensjonering av eksisterende utløp
- forebyggingsarbeid i form av sikring av bunn og sider i åpne kanaler
- erosjonssikring av utløp og skråninger, beskrive hvordan avløpet skal sikres for å for eksempel unngå skred
- steinsetting i forbindelse med utbedring og erosjonssikring av utløp

Fangdammer og andre økologiske renseløsninger

- etablering av ny fangdam og kumdam
- tømning av fangdam (ikke årlig vedlikehold)
- planting av kantvegetasjon, busker og trær langs erosjonsutsatte bekkekanter for å stabilisere kantene

Andre tiltak

- tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer og samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballer m.m. Det bør imidlertid være tiltak med tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg
- Ved nybygg skal alltid nødvendige miljøhensyn tas

For hydrotekniske tiltak vil det være vilkår om GPS-festede grøfte/hydrotekniske kart.

Prioritet nummer 2 - Kulturlandskap

Tilskuddssatsen er satt til inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag

Dette er tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet.

- Ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap
- Ta vare på variasjon i jordbrukets verdifulle kulturlandskap
- Ta vare på og skjøtte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
- Bedre status for truede arter i jordbruket
- Øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser
- Å bedre tilstanden til kulturminner og kulturmiljøer i jordbruket
- Bedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskapet

I praksis betyr dette for eksempel: Det er arealet som er tiltaket og ikke for eksempel inngjerdinga. Gjerde vil være et middel for å få et areal tilbakefør som beite igjen, og som kan inngå som en del av et tiltak for å tilbakeføre et areal.

Prioritet 3 – Planlegging og tilrettelegging

Tilskuddssatsen er satt til inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag

Planlegging av fellesprosjekt som leder til et konkret tiltak knyttet til et vassdrag eller et område. Et administrativt arbeid med flere aktører involvert for å lage et prosjekt hvor miljøverdiene ivaretas for et større område på en helhetlig måte. Målet er å få et prosjekt som leder frem til gode og konkrete løsninger, for å ivareta natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet, tiltak som reduserer forurensning eller risiko for forurensning i landbruket. Resultatet skal være en plan for å gjennomføre konkrete tiltak i et område, og kan gå parallelt med søknad og gjennomføring av tiltaket.

Prioritet nummer 4 – Biologisk mangfold

Tilskuddssatsen er satt til inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag

Det kan gis tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark.

Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, styving, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av gjødsel, og med et plante- og dyreliv som skiller seg fra det som ellers kan være vanlig i området. Slik kulturmark kjennetegnes også ved spor etter gamle driftsmåter (i terrengoverflaten, rydningsrøyser, murer, styvingstrær, m.m.) og andre kulturminner i området (gravhauger, hustufter, m.m.). Arealene er ikke preget av moderne jordarbeiding, men er dominert av naturlig gras- og urtevegetasjon. Det kan også være innslag av små, tidligere dyrka åkrer i gammel kulturmark.

Tiltakene kan bidra til å

- fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr i kulturlandskapet og kulturbetinget plante- og dyreliv
- bevare livskraftige bestander og opprettholde leveområder og spredningsveier for planter og dyr i eller i tilknytning til kulturlandskapet
- ivareta gammel kulturmark og fremme ivaretagelse av det biologiske mangfoldet og landskapsbildet knyttet til den gamle kulturmarka

Det kan f.eks. gis tilskudd til

- å ta vare på trua natur
- pollinatorvennlige tiltak
- fjerning av fremmede skadelige arter
- fremme biologisk mangfold i skog og utmark omfattes bare dersom den aktuelle lokaliteten er gammel kulturmark. Dette kan for eksempel være utslåtter eller seterområder

Prioritet nummer 5 – Utslipp til luft

Tilskuddssatsen er satt til inntil 35 %, eller maks kr. 100.000 per tiltak

Dekke over eksisterende gjødsellager for redusert utslipp til luft. Det er et krav for å gi tilskudd at det nyttes en løsning av varig karakter tilpasset det aktuelle lageret.

Prioritet nummer 6 – plantevern

Tilskuddssatsen er satt til inntil 35 %, eller maks kr. 100.000 per tiltak.

Det kan for eksempel gis støtte til spesielle investeringer som reduserer risiko for tap av plantevernmidler biobed – opprette plasser for fylling av sprøytevæske som reduserer risiko for forurensning og avrenning av plantevernmidler.

Prioritet nummer 7 - Friluftsliv

Tilskuddssatsen er satt til inntil 35 %, eller maks kr. 100.000 per tiltak.

Det kan gis tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Tilskuddet kan gis for å bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet.

Tilskudd kan f.eks. gis til

- investering i adkomst
- porter, gjerdeklyv, kompensasjon for vesentlig ulempe forbundet med allmenn ferdsel, avlingstap

Prioritet nummer 8 – Kulturminner og miljø

Tilskuddssatsen er satt til inntil 35 %, eller maks kr. 100.000 per tiltak

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.

Forskriften omfatter ikke freda bygninger.

Eksempler på kulturminner i tilknytning til jordbrukslandskapet

- alle slags bygninger på gårdstun og i inn- og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til utløe, koier og kvernhus
- boplasser, hustufter og ruiner, gammetufter og gårdshauger
- gravhauger og –røyser, helleristninger, offersteder og varp
- rydningsrøyser, veiter/vanningsanlegg, bakkemurer, terrasseringer, tre- og steingjerder, og elveforbygninger
- gamle veifar, stier, veimerker, klopper, vad, tre- og steinbruer, geil/fegater

- jakt-, fiske- og fangstinnretninger, stakktufter, jernvinneplasser, kull- og tjæremiler, og fløtningsdammer
- bygdeborger og varder/veter

Eksempler på kulturmiljøer i jordbrukslandskapet

- gårdstun, seteranlegg, en samling gravhauger og naustmiljø